

כ"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרנ"ב

ערב שבת-קודש
פרשת וארא
כ"ט בטבת ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ט בטבת ה'תשס"ז – ז' בשבט ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ט בטבת	פרק יט. הלכות תמידין ומוספין.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי חמץ ומצה פרק ח.	מל"ת פט. מ"ע לט. כט. מל"ת פא. מ"ע ל.
ש"ק	א' בשבט	פרק ג-ה.	נוסח ההגדה.	מ"ע כח. כה. מ. מא. כז. מב.
א'	ב' בשבט	פרק ו-ח.	הלי שופר וסוכה ולולב.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מג. מד. מה. מו. מז. מח. נ. נא.
ב'	ג' בשבט	פרק ט-י. הלכות פסולי המוקדשין.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע קסא. מל"ת קמ.
ג'	ד' בשבט	פרק ב-ד.	פרק ג.	מל"ת קלב.
ד'	ה' בשבט	פרק ה-ז.	פרק ד.	מל"ת קכ.
ה'	ו' בשבט	פרק ח-י.	פרק ה.	מל"ת קלא.
ו'	ז' בשבט	פרק יא-יג.	פרק ו.	מל"ת קל. קכט.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', כ"ט בטבת	4:38	5:25	5:47	6:49	9:14	11:52	12:22	5:01.8	5:28
ש"ק, א' בשבט	4:37	5:25	5:47	6:48	9:14	11:52	12:22	5:02.7	5:29
א', ב' בשבט	4:37	5:25	5:47	6:48	9:14	11:52	12:22	5:03.6	5:29
ב', ג' בשבט	4:37	5:25	5:47	6:48	9:14	11:52	12:22	5:04.5	5:30
ג', ד' בשבט	4:37	5:24	5:46	6:47	9:14	11:53	12:23	5:05.5	5:31
ד', ה' בשבט	4:37	5:24	5:46	6:47	9:14	11:53	12:23	5:06.4	5:32
ה', ו' בשבט	4:36	5:24	5:46	6:46	9:14	11:53	12:23	5:07.3	5:33
ו', ז' בשבט	4:36	5:23	5:45	6:46	9:14	11:53	12:23	5:08.2	5:34

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
וארא	4:26	5:41	4:40	5:42	4:29	5:40	4:44	5:44
בא	4:32	5:47	4:46	5:48	4:36	5:46	4:50	5:50

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובות: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

על-ידי חמימות לקדושה וקרירות לענייני העולם - יוצאים ממצרים

יש להכניס חמימות וחיות בענייני קדושה, כי התחלת כל מיני רע היא הקרירות • יכולים לחשוב - מה ה'רעש' מזה שאין חיות והתלהבות בקדושה, הרי אינו עושה דברים הפכיים! • אם יש קרירות לקדושה, לבסוף נעשים מונחים בטומאת מצרים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. יציאתם של ישראל ממצרים בגשמיות, הם הוראה גם באופן "יציאת מצרים" ברוחניות. התחלת יציאת מצרים היתה על-ידי עשר המכות, שעל-ידן נשברה גאוות פרעה וגאוות מצרים. והרי זה תוכן פרשתנו, שבה מסופר אודות המכות - דם צפרדע כו'.

ב. התחלה פרשתנו היא אודות קושי השיעבוד והגלות במצרים.

הפרשה מתחילה בתיבות "וארא אל אברהם גו'", שהם מענה הקב"ה למשה רבינו על שאלתו (בסוף פרשת שמות) "למה הרעותה לעם הזה גו' והצל לא הצלת את עמך".

הגלות היתה קשה כל כך, והחושך חזק כל-כך - חושך כפול ומכופל - עד שאפילו אצל משה רבינו, שהוא תכלית החכמה והשכל דקדושה, הנה אפילו בשכלו לא היה מקום לזה, ושאל "למה הרעותה לעם הזה".

וגם לאחרי כן, כאשר משה רבינו מסר לישראל את מענה הקב"ה "לכן אמור לבני ישראל אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים גו' וד'".

דובר¹ כבר פעמים רבות, שכל העניינים שבתורה, לא רק הדינים, אלא גם הסיפורים², הם הוראה - תורה מלשון הוראה³ - בכל זמן ובכל מקום, עד סוף כל הדורות. וזהו עניין נצחיות התורה.

והיינו, שגם הסיפורים והמאורעות הקשורים עם מעמד ומצב שאינו שייך בדורותינו אלה, הנה מצד נצחיות התורה, גם הם הוראה בכל דור. האמור הוא בנוגע לכל סיפורי התורה, ומכל-שכן הסיפורים אודות יציאת מצרים:

מצוות זכירת יציאת מצרים היא בכל יום, כיוון שעניין יציאת מצרים ישנו בעבודה הרוחנית של האדם בכל יום, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן באריכות בתניא⁴ ובתורה-אור⁵. ואם כן, בודאי שכל הסיפורים שהתורה מספרת אודות אופן

1 שיחה זו (עד סוסי"ג) הוגהה על-ידי כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א עמ' 119 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

2 ראה זח"ג קנב, א.

3 ראה שם נג, ב. גו"א (למהר"ל מפראג) ר"פ בראשית בשם

הרד"ק (לתהילים יט, ח).

4 פמ"ז.

5 פרשתנו נו, ב ואילך.

6 פרשתנו ו, ו.

לשונות של גאולה – "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה"⁷.

אפילו הגילוי היוצא מגדר. הרגיל של שם הוי', שנתגלה אז, כמו שנאמר "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'⁸", שהוא גילוי נעלה ביותר – לא שבר גילוי זה את הגלות אצלם, ולכן "ולא שמעו אל משה גו'".

ובוודאי שהאשמה לא היתה מצד השליח שמסור את דברי הקב"ה, שהרי השליח היה משה רבינו, ש"שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"⁹, דהיינו שאפילו הגוף הגשמי דמשה היה צינור וכלי למסור את דברי הקב"ה כמות שהם.

– כידוע¹⁰ החילוק בין משה לכל הנביאים, שאצל כל הנביאים היה צריך להיות התפשטות הגשמיות בשעת הנבואה, כיוון שגופם הגשמי לא היה כלי לזה, ואפילו לאחרי זה – התנבאו ב"כה" (בכחינת דמות בלבד), אבל משה רבינו בשעת הנבואה "עומד על עמדו", והתנבא ב"זה"¹¹, כיוון שגופו הגשמי היה צינור וכלי למסור את דברי הוי' כמות שהם. –

ונוסף לזה היה זכרון זכות אבות, שהזכיר הקב"ה בהתחלת דבורו: "וארא אל האבות"¹², שזכרון זכות אבות הוא סיוע גדול, כפי שמצינו במשנה¹³ שהיו אומרים "האיר פני כל המזרח עד שבחרון", "להזכיר זכות ישני חברון"¹⁴, שזהו סיוע בעבודת הקורבנות בכלל ובקורבן תמיד בפרט. יתירה מזו: זכרון זכות אבות היה על-ידי הקב"ה עצמו, שזהו סיוע גדול ביותר.

ומבלי הבט על כל מעלות אלו: (א) גילוי שם הוי' וד' לשונות של גאולה; (ב) הגילוי על-ידי משה; (ג) הזכרת זכות אבות; (ד) ועל-ידי הקב"ה עצמו – כל זה עדיין לא פעל עליהם התחלת שבירת הגלות, ולא הונח אצלם עניין הגאולה. ולא זו בלבד שלא הונח אצלם עניין זה באופן של ראייה – התאמתות גדולה ביותר – אלא אפילו באופן של שמיעה¹⁵ – הבנה והשגה בלבד¹⁶ לא הונח אצלם הדבר, "ולא שמעו גו'".

ג. כל האמור – מבואר בהתחלת הפרשה. אבל בהמשך הפרשה מסופר אודות המכות, שדווקא הם התחילו לשבור את הגלות, מבלי הבט על חוזקה ותוקפה, כנ"ל.

זוהי ההוראה בעבודת כל אחד ואחד, בכל יום, ביציאת מצרים הרוחנית:

מבלי הבט על כך ש"מצרים" הוא אצלו בתוקף גדול – הן אם זה בחינת מצרים דקדושה, דהיינו שעבודתו היא על-פי טעם ודעת, ובמילא עבודתו היא מוגבלת, מצרים וגבולים, או אפילו אם זה מצרים דלעומת-זה, דהיינו שאפילו העבודה שעל-פי טעם ודעת חסרה אצלו – אף-על-פי-כן, על-ידי עבודת המכות ביכולתו לשבור את החוץ דמצרים, ולפעול גאולה בנשמתו.

ד. המכה הראשונה ששברה את גלות מצרים היתה – דם. המים – מי הנילוס – נהפכו לדם.

טבע המים הוא קר ולח¹⁷. בכלל, קרירות היא היפך הקדושה, כי קדושה היא חיות, כמו שכתוב באבות דרבי נתן¹⁸: "עשרה נקראו חיים", ומונה לכל לראש שהקב"ה נקרא "חיים", ולאחר זה מונה את כל הדבוקים בהקב"ה. חיות מביאה עמה חמימות. אבל קרירות – היא היפך החמימות והחיות דקדושה.

15 ראה תו"א ר"פ ויחי. ובכ"מ.

16 כידוע (מכילתא יתרו יט, ט) ש"אינה דומה שמיעה לראייה", כיוון שההתאמתות בשמיעה היא פחותה הרבה מההתאמתות בראייה ולכן קל יותר לבוא אליה (מהנחה בלתי מוגה).

17 ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ב.

18 פל"ד, י.

7 שם, ט.

8 לאחרי ש"וארא אל אברהם גו' בא"ל שרדי ושמי הוי' לא נודעתי להם", היינו שזהו גילוי שלא נתגלה גם להאבות (מהנחה בלתי מוגה).

9 ראה זח"ג רלב"א (ברע"מ). ז.א. רסה, סע"א. שמו"ר פ"ג, טו. ויק"ר פ"ב, ג. מכילתא יתרו יח, יט.

10 רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ו.

11 ספרי ופרש"י ר"פ מטות.

12 פרש"י ריש פרשתנו.

13 יומא כ"ח, סע"א. תמיד ל, א.

14 לשון הרשב"א בשו"ת ח"א סת"ג. וראה פרש"י יומא שם, ריש ע"ב ד"ה ואיבעית (מירושלמי יומא פ"ג ה"א).

ובזה יובן גם הטעם שבתחילה נאמר²⁵ שהמים ישתנו "לדם ביבשת", ולכאורה, מה נוגע להוסיף תיבת "ביבשת"? אלא העניין הוא, כיוון שיבשה אין בה אפילו מעלת הלחלוחית - דביקות, והחידוש היה שאפילו בהיבשה יהיה חיות.

ז. בארבעת הסוגים דומם, צומח, חי ומדבר - הסוג שהחיות שבו מועטה יותר, רחוק הוא יותר מהקדושה, שהרי קדושה היא חיות, כנ"ל. דומם - הוא הדבר הרחוק ביותר מקדושה, אחריו צומח, ואחריו חי. וכן הוא גם בד' העולמות - אצילות,

כלומר: הדבר הראשון שצריכים לשבור הוא - הקרירות. כאשר ישנה קרירות לענייני קדושה, מתחילים מזה כל העניינים המנגדים לקדושה. ולכן היתה המכה הראשונה במים - קרירות.

ה. באיזה מים היתה המכה? - מספרת התורה¹⁹:
 ב"מים אשר ביאור"²⁰ - במי נהר הנילוס.
 בקרירות ישנם שני אופנים: (א) קרירות לענייני העולם, שבאה מצד הקדושה. (ב) קרירות לענייני קדושה, שהיא התחלת כל הקליפות, כנ"ל.
 וכן ישנם שני סוגי מים: (א) מים הבאים

הגלות היתה קשה כל כך, עד שאפילו בשכלו של משה רבינו, תכלית החכמה והשכל דקדושה, לא היה מקום לזה, ושאל "למה הרעותה לעם הזה!"

בריאה, יצירה, עשייה - שעשייה, שבו הרע גובר, הוא בדוגמת דומם²⁶, וכן הלאה.

מים ודם - הם קרירות וחמימות כפי שהם בדומם, אבל גם בבעלי-חיים ישנו עניין הקרירות. ומוכן, שזהו בעיקר באותם בעלי-חיים שנבראו מהמים. בין עשר המכות - אלו הם הצפרדעים, "ושרץ היאור צפרדעים"²⁷, כמו בבריאת הדגים בששת ימי בראשית²⁸, ועד צפרדע שטה בנהרות וכו', כמסופר בגמרא ומדרש²⁹, שכדי שעקרב יוכל לעבור את הנהר, מושיכים אותו על צפרדע, והצפרדע מעבירתו את הנהר.

עקרב גם הוא בטבע קר, ותוקף הקרירות³⁰. ומכל-מקום אינו מים, אינו היפך בתכלית מאש, ולכן אינו יכול לשוט. אבל צפרדע היא בריאת המים³¹, היפך האש.

ח. ובה יובן מה שמצינו רבותא בנוגע לצפרדעים שדווקא הם נכנסו "בתנור"יך"²⁷, ולכאורה, מהו

מלמעלה, כמו שנאמר²¹: "למטר השמים תשתה מים", שהוא הקרירות דקדושה. (ב)מים שמתחת לארץ - קרירות דקליפה.

מי נהר הנילוס היו מדרגה הב', ולכן נאמר²² בנוגע לנילוס הלשון "עולה לקראתו", כיוון שאינו בא מלמעלה, אלא מהמים שמתחת לארץ. ומי נילוס אלו - דהיינו הקרירות לקדושה - היו העבודה-זרה דמצרים, שמשם נמשכו כל מיני רע. ולכן, כשהתחילה השבירה דגאון מצרים, היתה לכל לראש שבירת מי היאור - עניין הקרירות.

י. מה נעשה מהמים? - הם נהפכו לדם. דם הוא חיות, חמימות, כמו שכתוב²³ "כי הדם הוא הנפש". וזייהפכו כל המים אשר ביאור לדם¹⁹ - במקום הקרירות נעשה חמימות, ד"מיניה וביה אבא לשדי ביה נרגא"²⁴.

(19) פרשתנו ז, כ.

(20) ראה זח"ב כח, ב.

(21) עקב יא, יא.

(22) אגדת בראשית פמ"ב. פרש"י עה"ת ויגש מז, י.

(23) פ' ראה יב, כג.

(24) סנהדרין לט, ב (כ"ה הלשון בתניא (פל"א). ובגמרא: ניזיל

החידוש בזה?

- חז"ל לומדים מכך שהיתה להם מסירות-נפש³², שכיוון שהקב"ה ציווה ללכת בכל ארץ מצרים, נכנסו גם בתנורים. אבל אין זה ביאור למה לא היה כן גם בכינים וערוב. -

אבל על-פי האמור לעיל מובן הדבר: בכך הראו מסירות-נפש בתכלית, אפילו מן הקצה אל הקצה, כמו צפרדעים שהם מן המים - "ושרץ היאור", ואף-על-פי-כן נכנסו בתנורים בוערים - אש, היפך מקצה לקצה.

ט. הצפרדע באה כדי להכות את כל התחום של פרעה, דהיינו הקרירות דקדושה לעניינים של גשמיות וחומריות.

והו העניין בכך שהצפרדעים נכנסו "בתנור" ובמשארותיך", דהיינו שהלכו לכבות את החום וגבהות-הרוח השקרית של הקליפה, כי גם בלעומת-זה ישנו עניין החמימות.

ואף שדובר לעיל שהקליפה היא קרירות, מכל-מקום, כדי שיוכל להיות עניין הבחירה, בהכרח שיהיה בקליפה איזה התדמות לקדושה, לכל הפחות "כקוף בפני אדם"³³, ולכן גם בקליפה ישנו עניין החום - הרתיחה ("דער קאך") בענייני עולם הזה.

י. ההוראה מהאמור בעבודה:

ככדי להיפטר ולצאת ממצרים דלעומת-זה, (על-דרך זה הוא גם אופן היציאה ממצרים דקדושה, עבודה שעל-פי טעם ודעת. אבל נוגע בעיקר היא היציאה ממצרים דלעומת-זה)

יש להכניס חמימות וחיות בענייני הקדושה, כי התחלת כל מיני רע היא הקרירות. יכולים לחשוב: מה הרעש כלי-כך שאין חיות

והתלהבות ("קאך") בקדושה, הרי אינו עושה דברים הפכיים, ולמי איכפת שאין חיות והתלהבות בקדושה?

יש לדעת, שאין זה כמו שחושבים, שאפשר להיות לא כאן ולא שם (ללא חיות והתלהבות בקדושה, וגם ללא חיות והתלהבות בענייני רע), כי, אם יש קרירות לקדושה, נעשים מונחים סוף-סוף בטומאת מצרים, רח"ל.

ולכן משקיע היצר-הרע כוחות והשתדלות רבים כל-כך כדי לקרר יהודי שלא יתפעל מאלוקות, שאפילו בשעה שרואה נס ומופת גלוי, בא אליו היצר-הרע וטוען: מה לך להתפעל מעניין זה, הרי אתה עצמך מאמין שכל העניינים באים מהקב"ה, והקב"ה הוא כל יכול, שלגביו כל העולמות אינם תופסים מקום, ואם-כן פשיטא ששלוש אותיות אינן תופסות מקום אצלו, וביכולתו להחליף צירוף אותיות "חמץ" בצירוף אותיות "שמן", ו"מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק"³⁴, ומדוע צריך אתה להתפעל ולצאת מהכלים?

כוונת היצר-הרע היא לקרר אותו מהתפעלות אלוקית, ולפעול בו קרירות לקדושה, שזהו המקור לטומאת מצרים.

ולכן יש לזכור שהדבר הראשון שיש לעשות כדי להיפטר מ"מצרים" הוא - "דם", להתחיל לחיות ולהתלהב בעניינים של קדושה.

וכשם שצריך לפעול בעצמו את החמימות בקדושה - דם, כך צריך הוא לפעול בעצמו את הקרירות לענייני העולם - צפרדע, שהם הם ב' התנועות ד"סור מרע" - צפרדע, ו"עשה טוב" - דם, ועל-ידי שתי תנועות אלו וענפיהם יוצאים ממצרים.

יא. בכלל סדר העבודה הוא - תחילה "סור מרע", ולאחרי זה "ועשה טוב" על-פי המשל הידוע³⁵, שכאשר רוצים לעשות דירה למלך בשר ודם, הרי לכל לראש יש לפנות את כל הדברים המלוכלכים בו, ורק אז אפשר להכניס כלים נאים ולעשותה דירה ראויה למלך.

28) שמו"ר פ"י, ב.

29) נדרים מא, א. קה"ר פ"ה עה"פ (קוהלת ה, ח) ויתרון ארץ.

30) ע"ז כה, טע"ב.

31) שמו"ר פ"י, ג.

32) פסחים נג, ב. שמו"ר שבעה ערה 28. וראה זח"ב כט, ב.

33) זח"ב קמח, ב. וראה ב"ב נח, א. וראה גם יהל-אור עמ' שנח.

34) תענית כה, ב.

35) ראה לקו"ת בלק ע, ג. ובכ"מ.

פנימיות הסדר הוא להיפך – מתחילים מיד באור. ובפרט בדורות האחרונים, מגלים פנימיות התורה לכל, ולא מעמידים תנאים ולא דורשים הכנות שהיו דורשים בעבר כדי להתחיל ללמוד פנימיות התורה. היום לומדים פנימיות התורה עם כולם – הפצה דווקא, ועל-פי המשל הידוע מאדמו"ר הזקן³⁷ אודות האבן היקרה שבכתר המלך.

וזהו הדרך לצאת ממצרים – הדרך של גילוי והפצת פנימיות התורה, החל מהלהט והחיות דקרושה – "דם", ואז תבוא דחיית הרע. – וכאשר שלוש הקליפות הטמאות נדחות לגמרי מגבולו, במילא³⁸ נעשית בקליפת-נוגה עליה. –

ועל-ידי זה פועל את הגאולה הפרטית בנפשו, ולאחרי זה³⁹ גם את הגאולה הכללית, אשר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁴⁰, במהרה בימינו.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת וארא, מברכים החודש שבט, ה'תשח"י. 'תורת-מנחם – התוועדויות' תשח"י חלק ראשון (כ"א) עמ' 322-316 – בלתי מוגה)

זהו סדר מלמטה למעלה. אבל מלמעלה למטה הסדר הוא להיפך – תחילה "ועשה טוב" ולאחרי זה "סור מרע", דהיינו שמגלים מלמעלה גילויים נעלים ביותר, הפועלים שיהיה "סור מרע". ומכיוון שהמכות באו מלמעלה, לכן תחילה היה דם – "ועשה טוב" ולאחרי זה צפרדע – "סור מרע".

יב. אף שסדר זה הוא מלמעלה למטה, מכל מקום, כיוון שכל הסיפורים בתורה הם הוראה לכל הדורות בעבודתנו, כנ"ל, הרי גם עניין זה הוא הוראה שצריך להיות גם סדר של התחלה ב"ועשה טוב".

וכמאמר אדמו"ר מהר"ש³⁶: "די וועלט זאגט אז מ'קען ניט אַרונטער דאַרף מען אַריבער, און איך האַלט אז מ'דאַרף לכתחילה אַריבער" (העולם סבור שכאשר אי-אפשר לילך מלמטה יש לדלג מלמעלה, ואני סבור שצריכים לכתחילה לדלג מלמעלה).

צריך להיות גם סדר של הליכה לכתחילה למעלה יותר, לגלות ריבוי אור, ואזי ידחה כבר החושך בדרך ממילא.

יג. מעין זה הוא גם החילוק בין גליא דתורה לפנימיות התורה. מצד גליא דתורה הסדר הוא בדרך מלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד; מצד

(37) "התמים" ח"ב עמ' מט. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג עמ' שכו ואילך. ועוד.
(38) תניא פל"ז (מז,ב).
(39) עי"ז שיהודים נוספים יפעלו את הגאולה הפרטית בנפשם (מהנחה בלתי מוגה).
(40) מיכה ז, טו.

(36) אג"ק אדמו"ר מהווי"צ ח"א עמ' תריו.

גודל החושך מוכיח שזה כבר סוף זמן הגלות

הגאולה ישנה, אלא שצריכה להתגלות

פרשת השבוע, פרשת וארא, מתחילה לדבר אודות הגאולה, ולא רק אודות הגאולה ממצרים, אלא גם אודות הגאולה העתידה: ידוע שד' לשונות של גאולה שנאמרו בפרשתנו, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, הם כנגד ד' הגאולות, מגלות מצרים ושאר הגלויות. ומזה מובן, שהלשון "והבאתי" מורה על עלייה יותר בהגאולה דלעתיד לבוא, שנחלקת בכללות לימות המשיח וחד חרוב וכו'". ומזה שגם הלשון החמישי אמרו הקב"ה בגאולת מצרים, מובן, שהחל מיציאת מצרים התחילה כבר הגאולה העתידה בכל העניינים שלה, והוא על-פי פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שהחל מיציאת מצרים נוסעים אל הגאולה דלעתיד. {...}

והעניין בעבודה:

כאשר יודעים שהגאולה כפי שהיא בתכלית העילוי ישנה כבר עתה, ואין זה אלא שצריכה להתגלות, אזי נקל יותר לעמוד בכל ההעלמות וההסתרים שבעולם הזה בכלל, בזמן הגלות בפרט, ובדורות האחרונים בפרטי פרטיות.

כלומר: נוסף על הירוע שכל המניעות ועיכובים שישנם על ענייני תורה ומצוות, אינם מציאות אמיתית חס ושלום, כי אם העלם והסתור בכדי לעורר כוחות עמוקים יותר בעבודת ה', הרי יתירה מזה, שמצד הגאולה שבאמת לאמיתו נמצאת היא כבר עתה, נתבטלו כבר גם ההעלמות וההסתרים.

וכאשר יודעים שאין זה אלא דמיון בלבד, ולא מתפעלים מזה, אלא הולכים בתוקף בענייני קדושה אזי מתבטל ההעלם גם לעיני בשר, ונעשה "לטב עביר", ואז נעשה גם העניין ד"גם זו לטובה".

בחודש שבט היתה העלייה של כ"ק מו"ח אדמו"ר. והנה, מבואר באיגרת הקודש מאמר הזוהר "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיהי", לפי שגם בחיים חיותו בעלמא דין היו חייו "חיים רוחנים, שהם אמונה יראה ואהבה", אלא שבהיותו בעלמא דין היו ההגבלות והצמצומים שמצד הגוף, מה שאין-כן לאחרי ההסתלקות בטלו ההגבלות כו', ולכן "אשתכח יתיר".

אמנם זה הוא בפנימיות העניינים, אבל בחיצוניות – לא ניכר שמזה באה טובה בהפצת המעיינות חוצה שזוהי ההכנה לגאולה העתידה, ואדרבה, ההעלם וההסתור הולך ומתגבר.

ועל זה בא הלימוד וההוראה מפרשת השבוע – שהסדר הוא שקודם הגאולה נעשה ההעלם וההסתור גדול ביותר, כשם שקודם אור הבוקר נשעה החושך גדול ביותר, כך, שהחושך עצמו מהווה ראייה שתיכף ("אָט אָט") מגיע אור הבוקר, וכנ"ל שהגאולה ישנה כבר החל מיציאת מצרים, ובפרט עתה, שמצד גודל החושך רואים שזהו כבר סוף זמן הגלות, וכדברי הרבי שצריכים כבר לצחצח את הכפתורים של מלבושי החיל שילך אל הגאולה לקראת מלך-מלכי-המלכים הקב"ה, והוא בראשם.

(מהתנועות שבת קודש פרשת וארא, מכרכים החודש שבט ה'תשי"ד;

תורת מנחם – התנועות ית"ש ד' חלק ראשון (י), עמ' 326-322 – בלתי מוגה)

כדי להתקשר עם האור האלוקי צריכים רבי

לכן חסידים "קאָכן זיך" בעניין ההתקשרות

בימי רבינו הזקן התקיימה מסיבה של גדולי הדור שנתאספו יחדיו כדי לקבוע תקנות שונות. מכיוון שהאסיפה התקיימה בראש-חודש שבט - דובר בה אודות מעלתו של ראש-חודש שבט. רבינו הזקן - שהיה בין המשתתפים בהאסיפה - העיר, שביום זה קיימת מעלה נוספת. המסובים לא ידעו מהי כוונת רבינו הזקן, עד שפירש את דבריו - שמקרא מלא דיבר הכתוב: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה באר את התורה הזאת", התחלת "משנה תורה".

אנתבאר תוכן עניינה דמשנה-תורה - שאף-על-פי ש"משה מפי עצמו" אמרה, אין הכוונה שמשנה-תורה לא נאמרה מפי הגבורה ח"ו (שהרי פסק הרמב"ם "האומר שאין התורה מעם ה'... אפילו תיבה אחת, אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה"), אלא החילוק בין ארבעה ספרים הראשונים ומשנה-תורה, הוא, שהספרים הראשונים נתגלו על-ידי הקב"ה באמצעותו של משה (באופן שלא התערבה דעתו והשגתו במסירת הדברים), ואילו במשנה-תורה נתלבשו ונתאחדו הדברים בדעתו והשגתו של משה, ולכן מסרם לבני-ישראל כאילו היה אומרם "מפי עצמו"...

הטעם שדווקא הגילוי ד"משנה תורה" הי' באופן ד"מפי עצמו", על-ידי התלבשות בממוצע המחבר - כיוון שמשנה-תורה נאמרה "לדור שנכנסו לארץ" שהיו צריכים להתעסק בכירור דברים גשמיים, ובמילא לא היה בכוחם לקבל אור האלוקי ללא ממוצע (לעומת דור המדבר שהיו מופשטים מגשמיות העולם ולכן היו יכולים לקבל אור האלוקי ללא התלבשות בתוך ממוצע); אבל לאידך קיימת מעלה במשנה-תורה לגבי ד' ספרים הראשונים, כמודגש גם בכך שדווקא על-ידי משנה-תורה נפעלה המשכת אור האלוקי גם במעמד ומצב ירוד (דור שצריך להתעסק בדברים גשמיים)...

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לדור שנכנס לארץ (שכדי לקבל האור האלוקי היו זקוקים לממוצע המחבר, משה רבינו) - כך הוא בכל דור ודור, שכדי שיוכלו לקבל את האור האלוקי זקוקים הם לממוצע המחבר, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא".

וזהו הטעם שחסידים "קאָכן זיך אזוי" [=עוסקים בלהט] בעניין ההתקשרות לרבי... - לפי שהאדם בכוח עצמו אינו יכול להתקשר ולהתאחד עם האור האלוקי ("אליין קאָן מען ניט"), ולכך מוכרח להיות ממוצע המחבר.

ואדרבה: על-ידי הממוצע ניתוסף עליו גדול יותר - על-דרך המעלה דמשנה-תורה שנמסרה על-ידי ממוצע המחבר, משה רבינו, "דער ערשטער רבי" [=הרבי הראשון], שעל-דרך זה הוא בנוגע לכל דור ודור, כאמור, ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא", עד בדורנו זה - כ"ק מו"ח אדמו"ר.

(משיחת שבת פרשת וארא, כ"ח בטבת, מברכים החודש שבט, ה'תשי"ב,

תורת-מנחם התוועדויות תשי"ב, כרך א, עמ' 283-280 - בלתי מוגה)

"אנו, חב"ד, צריכים לעבוד בעצמנו"

מאז י' בשבט תשי"א הדגיש הרבי שנדרשת עבודה ועשייה עצמית של כל אחד ואחד • הרבי תבע שהחסידים יעבדו באופן של 'אתערותא דלתתא' • גם בעבודת השליחות ובתי חב"ד אמר ש"הדבר תלוי ברצונו של כל אחד ואחד" • בהדפסת המשך תער"ב ביקש הרבי אחריות משותפת של חסידים • בזירוז הגאולה הדגיש שזה שייך לעבודת אנשים, נשים וטף ואחר-כך הוסיף: "עשו כל אשר ביכולתכם"

ופשיטא שבעשיית הדירה לו יתברך בתחתונים - צריכים להשתתף כולנו, וכל בני-ישראל. כל אחד צריך לעשות בעצמו, למלא את שליחותו.

צריך לבוא בהצעה

הרה"ח איש האשכולות ר' אוריאל צימר סיפר בשעתו, כי כשנכנס בפעם הראשונה ל'יחידות' אמר לרבי: 'הנני'. כמה שנים לאחר-מכן, בחודש אייר תשי"ז, זכה ל'יחידות' בת שעתיים וחצי (משעה 2:30 עד 5:00 לפנות בוקר). בעיצומה של ה'יחידות' אמר לו הרבי:

עתה ברצוני לתבוע מכם (א"יצט וויל איך ביי אייך מאַנען?), ואמר שצריך לנצל את כשרונותיו.

והשיב ר' אוריאל צימר כי עוד ב'יחידות' הראשונה אמר לרבי "הנני".

אמר לו הרבי: הסדר הוא שצריך לבוא בהצעה (בחינת אתערותא דלתתא - הערת ר"א צימר)...

י' בשבט תשי"א. לאחר שהרבי סיים את אמירת המאמר 'באתי לגני' אמר (תורת-מנחם - התוועדות' כרך ב, עמ' 212 ואילך; 'ימי מלך' כרך ג, עמ' 1148):

קעת הקשיבו יהודים!

בכלל בחב"ד היתה התביעה שתהיה עבודתו של כל אחד ואחד בעצמו, ולא להסתמך על הרביים... אנו, חב"ד, צריכים לעבוד כולנו בעצמנו, ברמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף, וברמ"ח אברים ושס"ה גידים של הנשמה.

"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים". אינני משתמט חסד-ושלום מלסייע, לסייע כפי היכולת, אבל כיוון שהכול בידי שמים חוץ מיראת-שמים, הרי אם לא תהיה העבודה לבד, מה יועילו זה שנותנים "כתבים", מנגנים ניגונים ואומרים "לחיים".

הרבי [=הריי"צ] היה אומר לפעמים "אל תכניסו ציפורים לחיקכם"... על כל אחד להפוך בעצמו את השטות דלעומת-זה ואת רתיחת הנפש הבהמית - לקדושה...

”גזור שתיבנה!”

הליכה בדרך סלולה, השייכת לכל אחד ואחד ממש, ללא יוצא מהכלל.

”ובחנוני נא בזאת”: כל מי “שימסור” את עצמו, מתוך מסירה ונתינה, לעבודת השליחות דהפצת התורה והיהדות והמעיינות עליידי (השתתפות ב) הקמת בתי-חב”ד - ייוכח ויראה בעצמו בפועל ממש.

חלוקת האחריות בין כולם

התוועדות י”ט כסלו תשל”ז. במהלך ההתוועדות משמיע הרבי שיחה מפתיעה (הוכנה לדפוס על-ידי ועד הנחות בלה”ק ונרפסה במהדרות תשנ”ב, בסוף כרך ג):

”ט כסלו הוא ראש-השנה לחסידות ובו התחיל עיקר העניין ד”יפוצו מעיינותיך חוצה”, שמתבטא בעיקר בהדפסת כתבי דא”ח. בין ה’המשכים’ ישנו ‘המשך’ מיוחד מכ”ק אדמו”ר מהורש”ב נ”ע - ‘המשך תער”ב’. המשך זה חיבה יתירה נודעת לו בעיני אומרו, שעסק בו בלהט, והוא נשאתר בשלימותו.

הרבי המשיך ואמר:

עניין זה אינו נותן לי מנוח זה כמה וכמה שנים: הייתכן שכל המאמרים וההמשכים מתפרסמים בדפוס, מלבד המשך זה - תער”ב - שעדיין לא נתפרסם בדפוס?! וכיוון שנמצא ברשותי צילום של ההמשך, ויכולני למוסרו לדפוס - שהרי בוודאי לא חסר כסף בין החסידים עבור ההדפסה - נושא אני באחריות על היפך הפצת המעיינות חוצה!

ולאידך, מצד כמה וכמה טעמים יראתי למסור המשך זה לדפוס, והתברר שיש מקום לחשש כו’. ובכל אופן, גם אם אצל פלוני-בן-פלוני הרי זה מצד מורך-לב וכיוצא-ביזה, מכל מקום, בהנוגע להמקבל, כיוון שבמשך כל השנים עד עתה נתעכבה הדפסת המשך זה, הרי זו הוכחה שעד אז לא הגיע הזמן לכך.

אמנם סוף-סוף הגיע הזמן לעשות עניין מיוחד בנוגע לתורת החסידות עליידי הדפסת המשך זה, ולכן עלה ברעיוני (“איך בין געפאלן אויף אַ המצאה”) להטיל (“אריינווארפן”) עניין זה בין החסידים - שישתתפו עמדי בנשיאת האחריות על הדפסת והפצת המשך תער”ב בשלימותו,

דברים ברורים בעניין היציאה ל”שליחות” אמר הרבי לראשונה בשבת בראשית תשכ”א (‘תורת-מנחם - התוועדות’ כרך כט, עמ’ 134):

אין להמתין עד שיקראוהו פנימה ויורו לו לנסוע למקום פלוני, אלא ביודעו שרצונו של הרבי להפיץ חסידות בכל קצווי תבל, עליו לקחת את ה”מפה”, ולחפש היכן נמצאת מדינה או עיר שהפצת המעיינות שם עדיין אינה בשלימות, הוא מוכשר לפעול שם, ואז עליו לגשת ולהציע את עצמו ולומר “מדינה פלונית חריבה והיא שלך גזור שתיבנה!”

ד’ האמות של רבינו נשיאנו

כמה ימים לפני כן, בשמחת בית-השואבה (שם, עמ’ 90), איחל הרבי:

ויהירצון שלא ימתינו להוראה באופן של “גזירה גזרתי, חוקה חקקתי”, אלא יציעו עצמם שרוצים כל טוב גשמי ורוחני, וממילא רוצים לנסוע למקום פלוני... כיוון שזהו [=ההימצאות ב”שליחות”] בד’ אמותיו של רבינו נשיאנו, אתו במחיצתו, בחיים חיותו בעלמא דין!

מדוע אין הסדר שקוראים לכל אחד ואמרים לו לאן עליו לנסוע ולפעול (מלבד יחידי סגולה שכן “קראו להם פנימה והורו להם” לנסוע למקומות כו’)?

על כך השיב הרבי:

ומה שטוען שלא ציוו עליו, ומזה ראייה שאין זה תפקידו כו’ - הנה מה שלא ציוו עליו הרי זה מפני שהרבי לא נטל ממנו את הבחירה - עניין הבחירה הוא המקשר כל אחד ואחד מישראל עם העצמות.

תלוי ברצון כל אחד ואחד

לימים, בשנת תשמ”ז, מעניק הרבי תנופה עצומה להקמת בתי-חב”ד (יום שמחת-תורה תשמ”ז - ‘ספר השליחות’, קה”ת, תשמ”ז, עמ’ 208):

אין הדבר תלוי אלא ברצונו של כל אחד ואחד - להצטרף לשלוחים שעוסקים במילוי השליחות דכבוד קדושת מורי וחמי אדמו”ר נשיא דורנו... שכן עבודת השליחות בימינו אלו היא בבחינת

בה מתאספים כמה וכמה מישראל יש להזכירם
ולעוררם:

הקשיבו יהודים!

הוספת מעשה אחד על-ידי כל אחד ואחד מכם
- ובפרט על-ידי שלושה יהודים ביחד - יכולה
להיות המעשה שהוא ה"מכה בפטיש" לפני הגאולה
האמיתית והשלימה.

לא מדובר כלל אודות הטלת הקולר (על הרבים
או על היחיד) שאם לא יעשו אזי... אלא זירוז בלבד,
ומודיעים את הכתוב בספרים (ועד ל"קול קורא"
ד"לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה") - שאין הדבר
תלוי אלא בדבר אחד, בתנועה אחת.

הרב מדגיש מיד:

מכיוון ש"אין איתנו יודע עד מה", לומר מהי
תנועה זו, לכן צריך כל אחד ואחד להשתדל בזה,
והן לא - גם אם המעשה הנוסף שלו לא יביא, חס-
ושלום, ישועה והצלה - הרי קיים ציווי של הקב"ה
על-ידי מעשה, דיבור ומחשבה.

את השיחה סיים הרבי:

וסוף סוף יזכרו הקב"ה למצוא את אותו מעשה,
דיבור או מחשבה שעל-ידי זה יביא "ישועה והצלה"
לו ולכל העולם כולו."

חיוב על כל אחד ואחד מאיתנו!

כמה ימים לאחר מכן התקיימה 'יחידות כללית'
לאורחים ששהו בפורים בחצר הרבי (תורת-מנחם
- התוועדות' תשמ"ז כרך ב, עמ' 651). הרבי
הזכיר את הדברים שאמר בפורים, ותבע:

הכרח השעה מחייב, שכל אחד ואחד מישראל,
מקטן ועד גדול "יחשוב" אודות הגאולה, שעל-ידי
מחשבה זו גופא נפעל מצב שירגיש את הגאולה,
ומביא שיעשה כל התלוי בו, הן בעצמו והן להשפיע
על זולתו, להמשיך את הגאולה... ובנוסף לכך נדרש
גם הדיבור אודות ביאת המשיח (גם בשעות שבין
תפילה לחברתה) והמעשה הוא העיקר - שכל אחד
ואחד... יעשה בפועל כפי יכולתו בענייני "גאולה"...

בהמשך אומר הרבי:

ובפשוטו - הנה מגיע משיח צדקנו בפועל
ממש! אלא מה? עדיין חסר צחצוח הכפתורים,
וממילא חל חיוב על כל אחד ואחד מאיתנו: "ורחצו

באופן שתהיה יד הכול שווה.

...השתתפות בנשיאת האחריות... שלמרות כל
הסברות והחשבונות כו', הוחלט על דעת הרבים,
שעכשיו הגיע הזמן להדפסת והפצת המשך
תער"ב.

נטילת האחריות תבטא במעשה בפועל
של השתתפות סמלית - דולר אחד - של כל
המעוניינים - מוכנים ורוצים להשתתף באחריות
על הדבר.

ההתחלה תהיה בשקל הראשון... (כ"ק אדמו"ר
הזכיר את שמו).

בשל החששות שכדבר הוסיף הרבי וציין:

וכרי שהדבר ייעשה באופן חלק ביותר ("אויפן
גלאַסטן אופן") על-ידי זה שתהיה יד ואחריות
הכול בשווה - לא ידפיסו בסוף "הקדשות", וגם
לא ידפיסו את שמותיהם של המדפיסים והמגיחים
וכו' ו"כלפי שמיא גליא".

ושבו מוסיף הרבי: כיוון שעניין זה נעשה
בנשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - חלה
על זה ההבטחה ש"אנן מזרעא דינסף (שמו הראשון
של כ"ק מו"ח אדמו"ר) קא אתינן דלא שלטא ביה
עינא בישא" וה"אחריות" שבדבר תסתיים ("וועט
זיך אויסלאָזן") ותבוא בפועל באופן ד"וידגו לרוב
בקרב הארץ".

האחריות לזירוז הגאולה

ריבוי הדיבור אודות הגאולה והטענה "עד
מתי" - מטרתה להדגיש שמעתה האחריות לזירוז
הגאולה מוטלת על כל אחד ואחד מישראל
כפסק-דינו של הרמב"ם - עשה מצווה אחת הרי
הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות
וגרם לו ולהם תשועה והצלה. זה תוכן מדברי
הרבי באחת משיחות פורים תשמ"ז ('תורת-מנחם
- התוועדות' תשמ"ז, כרך ב).

ועוד אמר באותה התוועדות:

חיפשי מה יכול להיות הביאור בדבר
- התממהות הגאולה - עד שהביאור היחיד
שמצאתי הוא, שמעתה העניין עבר מ"הנשיא הוא
הכול", אל "הכול", היינו לכל אחד ואחד מישראל,
אנשים נשים וטף!

וממילא לגודל חשיבות העניין, בכל הזדמנות

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני־ישראל ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחר כל מה שנעשה עד עתה, **לא הועיל**, והראיה, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בענייני עבודת ה'.

הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור העניין אליכם: **עשו כל אשר ביכולתכם** – עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – **להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!**

ויהי־רצון שסוף־כל־סוף יימצאו עשרה מִישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה... וכדי למהר ולזרז עוד יותר על־ידי הפעולה שלי – אוסיף ואתן... ליתן לצדקה... ואני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכולתכם.

ויהי־רצון שיימצא מכם אחד, שנים, שלושה, שיטכסו עצה מה לעשות ואיך לעשות, ועוד והוא העיקר – שיפעלו שתהי[ה] הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש ומתוך שמחה וטוב לבב.

את ידיהם ואת רגליהם" כלומר, לטהר עצמו מן העפר, האבק והבוץ שנדבק רחמנא־ליצלן על ידי ורגליו בהיותו ב"דרך הגלות"! "ידיים" אמור על העבודה ד'ועשה טוב" (מצוות עשה), רחיצת ידיים פירושה, שלפני עשיית דבר טוב עליו לטהר עצמו מכל נגיעה כו' (שלולי כן, ייתכן מצב שהשתדלותו החיובית לטובת חברו תסתיים בתוצאות הפוכות), ובוודאי עליו ליטול "ציפורניו", שלא יזיקו מישהו כו'. "רגלים" אמור על "סור מרע" (מצוות לא־תעשה) בורח הוא בזריות מכל דבר בלתי רצוי (נוסף על החיובי "הוי רץ למצוה") ולאידך כאשר יצרו מסיתו לברוח מדבר טוב, אזי דואג הוא לרחיצת רגליו – טיהור מכל ענייני ריצה בלתי טהורים כו'.

"למסור העניין אליכם"

בכ"ח בניסן תנש"א זעק הרבי מנהמת ליבו: הייתכן שמבלי הבט על כל העניינים – עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?!... דבר שאינו מובן כלל וכלל!

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

פרשת וארא

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (ו,ג)

וארא: אל האבות (רש"י)

מה מוסיף רש"י בפירושו על לשון הכתוב?
אלא ההתגלות האלוהית לאברהם ליצחק וליעקב לא היתה בגלל מעלתם הפרטית של כל אחד ואחד מהם, כִּי־אם לפי שהיו אבות האומה, וכל מה שקיבלו - מסרו לבניהם אחריהם ולבית ישראל כולו.

(ליקוטי־שיחות, כרך ג, עמ' 860)

ושמי ה' לא נודעתי להם (ו,ג)

סיבת שעבודם של בני־ישראל במצרים היתה כי הקב"ה רצה שיתגלה אליהם שם הוי' בשעת מתן־תורה [וכרכתיב (דברים ה): "פנים בפנים דיבר הוי' עמכם"]. לפיכך היו בני־ישראל זקוקים להקדמת זמן של סבל וייסורים, כי על־ידי זה נתעוררה בהם תשוקה עזה לצאת מאפלה לאורה, ואז נעשו ראויים להתגלות אור התורה ובלשון רז"ל (ברכות ה): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנן אלא על־ידי ייסורים: ... תורה וכו'".

זהו שאמר הקב"ה למשה "ושמי הוי' לא נודעתי להם": אתה שאלת "למה הרעותה?". ובכן, דע כי סיבת הדבר היא רצוני לגלות לישראל את שם הוי', גילוי שלא זכו לו אפילו האבות.

(תורה־אור פרשת שמות, דף נ, עמ' ב ג)

* * *

מבואר בחסידות, שהאבות אשר קדמו למתן־תורה לא זכו לגילוי שם הוי', ואילו בני־ישראל זכו במתן־תורה לגילוי שם הוי' [כפי שנאמר בהמשך הכתוב, "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'... וידעתם כי אני הוי'"].

ויש לשאול, מכיוון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן־תורה, מה שייך אלינו העניין ד"שמי הוי' לא נודעתי להם" (והרי התורה היא נצחית)?
ויש לומר, דאף־על־פי שבמתן־תורה נתגלה שם הוי', מכל־מקום כיוון שלעתיד־לבוא יתגלה שם הוי' באופן נעלה לאין־ערוך, כמבואר בחסידות, נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מתן־תורה הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לאותו הגילוי שיהיה לעתיד־לבוא.

(ספר־השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 262)

והייתי לכם לאלוקים (ו,ז)

מדוע רק שם "אלוקים" בא בנטייה של "אלוקינו" (אלוקה שלנו)?
ההסבר הוא כי לומר על ה' שהוא שלנו שייך רק כשכא בצמצום; והצמצום הוא בחינת שם אלוקים, כידוע.

(דבר זה נתגלה לרבינו הזקן נ"ע בחלום, בהיותו בכפר פיענע, סמוך להסתלקותו, והוא אמר על כך:

"הקושיא - טובה, והתירוץ - פשוט..."
 החידוש בפסוק זה - "והייתי לכם לאלוקים" - הוא, שהקב"ה הבטיח למשה רבינו שאף שם הוי' (הנזכר בפסוק שלפניו - "אמור לבני ישראל אני הוי'") יתגלה ויאיר לנשמות ישראל כמו שם אלוקים, שהוא בבחינת אלוקה שלנו.

(אור־התורה שמות, כרך א, דף ריג)

נתתיך אלוקים לפרעה (ז,א)

אנו רואים בחוש כי לעיתים הצדיק מסוגל לבטל את הרשע ולהכניעו, ואילו לפעמים נבצר ממנו לעשות לו מאומה.
 סיבת הדבר היא: אם ניצוצות הקדושה המצויים ברשע כבר נתבררו וחזרו למקורם - אפשר להכניעו. אך אם טרם נתבררו הניצוצות - לא יוכל לו. אולם הקב"ה יכול להשפיל את הרשע אפילו בשעה שיש בו עדיין ניצוצות קדושה.
 ומכיוון שעדיין היו ניצוצות רבים בפרעה ובמצרים, היה צריך שמשה יהיה בבחינת "אלוקים לפרעה", והיינו שהקב"ה המשיך בו כוח אלוקי כזה שיוכל לבטל ולהכניע את פרעה ומצרים.

(פלא־הרימון שמות, עמ' סד)

אתה תדבר (ז,ב)

"תדבר" הוא לשון הכנעה, כנאמר בתהילים (מז): "ידבר עמים תחתנו". הקב"ה ציווה את משה שיכניע וישפיל את גאוותו של פרעה כדי שיהיה בטל לרצון הקב"ה.
 "אתה תדבר" - הכנעה זו צריכה הייתה להתבצע על-ידי משה דווקא, כי פרעה היה בתכלית ההתנשאות והגאוה, כנאמר (יחזקאל כט), "לי יאורי ואני עשיתיני". לכן שבירתו באה על-ידי משה רבינו שהיה הניגוד המוחלט לפרעה - תכלית הביטול והענווה, כעדות התורה (במדבר יב) עליו, "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם".

(תורת־חיים ח"ג, שמות, עמ' קכ"קא)

ואני אקשה את לב פרעה (ג,ז)

מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפניי שאין נחת רוח באומות עובדי כוכבים לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה ליבו, למען הרבות בו אותותיי ותכירו את גבורתי (רש"י)

מה הקשר בין "שהרשיע והתריס" ל"טוב שיתקשה לבו"? אם מגיע לו עונש - עליו להיענש, אך מדוע ליטול ממנו את כוח הבחירה?
 אלא העונש הוא בדרך של "מידה כנגד מידה":
 פרעה התריס כנגד ה' ואמר: "מי ה' אשר אשמע בקולו" (שמות ה). הוא הצהיר בגאוה ובחוצפה שאינו מכיר במרותו של הקב"ה והוא חופשי לעשות ככל העולה על רוחו. על כן עונשו היה שנתקשה לבו, והראו לו מן השמים שאינו ברשות עצמו כלל וכלל, והוא נטול בחירה חופשית.

(ליקוטי־שיחות, כרך ו, עמ' 63)

מי שלא כיוון ב'פותח את ידך'

בשולחן-ערוך אורח-חיים¹ נפסק: "צריך לכוין בפסוק 'פותח את ידך', ואם לא כיוון - צריך לחזור ולאומר פעם אחרת".
וכתב הברכ"י יוסף²: "משמע [בשולחן-ערוך, שחוזר] דווקא פסוק 'פותח את ידך'. וכן מוכח מדברי רבנו יונה³, ודלא כהרב הלבוש שכתב דיחזור כל המזמור".
לכאורה, ברבנו יונה שהובא בבית-יוסף⁴ הנושא הוא 'תהילה לדוד' כולו, ועל כך הביא בשם הגאונים "ואם לא כיוון, צריך לחזור ולאומר פעם אחרת", ורק אחר-כך ממשיך "ונראה שאף-על-פי שלא כיוון בכולו, כיון שכיוון בפסוק 'פותח את ידך' סגי". ואילו בשולחן-ערוך הנושא הוא רק 'פותח את ידך', ולכן מהשינוי מוכח שהבין בדעת רבנו יונה (על-כל-פנים מסוף דבריו) שחוזר רק על פסוק זה, וזו כנראה כוונת הברכ"י יוסף.
וכן ברור שהבינו בדברי השולחן-ערוך: המגן-אברהם⁵ ושולחן-ערוך אדמו"ר הזקן⁶, שכתבו "שאף עכשיו שאין אנו חוזרין בשביל חסרון כוונה... מכל-מקום כיוון שאינו אלא פסוק אחד - חוזר, שבקל יוכל לכוון כשירצה". וכן פסקו - שחוזר רק פסוק זה - בהוספות מכתבי-יד לסידור היעב"ץ⁷, בקיצור-שולחן-ערוך⁸ ובערך-השולחן⁹.

דעות אחרות

מאידך, הלבוש¹⁰ כתב: "לפיכך צריך לכוון מאוד בכל המזמור, ויותר - בפסוק 'פותח את ידך' שהוא העיקר, ואם לא כיוון בפסוק זה - צריך לחזור ולאומר מתחילה כולו פעם אחרת".

(1) סי' נא ס"ז.

(2) שם ס"ק ה. וכן בספרו קשר-גודל סי' ז אות מב. וכן בס' שלמי-ציבור ב'משפטי הזמירות', ובס' מנחת-אהרון, ובכף-החיים ס"ק לב.

וכן פסק בדוך-החיים סי' ל סי"ב ע"פ האליה-רבא דלהלן.

(3) ברכות כג, א (בדפי הרי"ף) ד"ה כל האומר.

(4) סימן זה סי' ד"ה וצריך לכוין.

(5) ס"ק ו.

(6) ס"ח.

(7) הוצאת אשכול ח"א עמ' קצט. וכן בספרו מור וקציעה סי' נא. וכן בסולת בלולה ס"ק ה, ישועות-יעקב ס"ק א, ובסידור בית עובד

ס"ג.

(8) סי' יד ס"ב.

(9) סי' נא ס"ה. וכבר כתבו כן.

(10) סעיף ח.

והחיי־אדם¹¹ כתב: "ואם לא כיוון בו, צריך לחזור ואומר בכוונה. ונראה לי, שמחוייב לומר מפסוק 'פותח' עד סוף המזמור כסדר. ואם לא נזכר עד שכבר אמר מזמורים אחרים ואין לו שהות לחזור [כנראה הכוונה לחזור משם ואילך הכל על הסדר. וכן הבין באיגרות־משה דלהלן], מכל־מקום יאמר אחר התפילה מ'פותח' עד סוף המזמור.

וממשיך במוסגר: ("הלבוש כתב דצריך לומר כסדר¹², וכן מוכח מלשון תלמידי רבנו יונה שהביא הבית־יוסף בסימן גא [כנראה כוונתו למה שכתב בראשית דבריו "לחזור ולאומר" שלכאורה פירושו - את כל המזמור. ולדעתו, גם מה שמסיק דרי כשכיוון בפסוק זה, היא רק שלא להחזירו על העדר־הכוונה בשאר המזמור, אבל אם חוזר - צריך לומר לפחות מאותו פסוק עד גמירא]. ואלה־הרבה כתב [שמה שצריך לומר לפי הסדר, זהו] דווקא בקריאת־שמע, דכתיב "והיו" [= כדרשת חז"ל¹³ "בהווייתן יהיו", דהיינו כסדרן] - [ו]נראה לי דלא קשיא מידי, כיוון שאמרו בגמרא דלכן תיקנו 'תהילה לדוד' ולא 'הלל הגדול', משום שהוא מסודר על־פי א"ב, אם כן צריך לומר כסדר דווקא¹⁴."

ובמשנה־ברורה¹⁵ העתיק דבריו (שלפני המוסגר) ללא חולק. ולפלא שהתעלם ממשמעות השולחן־ערוך, וכפי שהבינוהו המגן־אברהם, הברכ־יוסף ושו"ע רבנו הזקן, כאמור לעיל, ולא הביא דבריהם כלל. ובשו"ת איגרות־משה¹⁶ קיבל פסיקתו לעניין שצריך לחזור עד סוף המזמור, אבל הבין בדבריו שכוונתו לחייב תמיד לחזור את כל המזמורים שאמר אחרי פסוק זה. ולכן דחה מה שכתב שאם אין לו שהות לחזור את כל המזמורים - יאמר [את כולם] אחר התפילה, וטענתו היא: כיוון שעיקר פסוק־זמרה הוא 'תהילה לדוד', ועיקר 'תהילה לדוד' נאמר בשביל פסוק זה - "מדוע לא יהיה בהברכות?!"¹⁷ [= לומר פסוק זה בכוונה כשעדיין נמצאים בין 'ברוך שאמר' ל'ישתבח'¹⁷, ולא להמתין עד אחרי התפילה ולאומרם כסדר], כיוון שלדעתו סדר הפרקים אינו מעכב בדיעבד. ע"כ.

ולכאורה אישתמיטתיה לשהה חדא דברי החיי־אדם במוסגר, שכאמור מביא שם את טענת האלה־רבה שהסדר (אפילו בתוך הפרק - בשונה מקריאת שמע) אינו מעכב, ורק בפרט זה נחלק עליו החיי־אדם וחדש, שכיוון שחז"ל מציינים את חשיבות המזמור במה שהוא מסודר באלף־בית, צריך לומר את סיום המזמור כסדרו דווקא. וזה אינו מסביר מדוע יש לחזור את כל המזמורים. ולכן מסתבר שהחיי־אדם (והמשנה־ברורה שהעתיקו) אינם מתכוונים כלל שצריך לחזור אותם, וכדעת האיגרות־משה.

מתי חוזרים?

לשון הבן־איש־ח¹⁸: "וצריך לחזור ולאומר פעם אחרת, במקום שנזכר שם בתוך פסוק־זמרה קודם

(11) כלל יח סעיף ב.

(12) כבר העירו (בשו"ת ציץ־אליעזר חלק יב סי' ח. וראה בלקט־הקמח החדש ס"ק כט) שלא פסק כמפורש בדברי הלבוש לומר כל המזמור [ואולי מפני משמעות השו"ע ודברי האחרונים היא שלא כדעתו. אבל אם כן, איך נחלק עליהם החיי־אדם עצמו, ומבלי להביא את דעתם], אלא רק הביא את דעתו כדי לתמוך במה שחדש, לחייב לומר מפסוק זה ואילך כסדר.

(13) ברכות יג,א. שו"ע ר"ס סד.

(14) וכנראה כוונתו, שהפסוקים מראש המזמור עד 'פותח' לא התקלקלו רק פסוק זה, ולכן צריך להשלימו באופן שיאמר גם את כל הפסוקים שלאחריו ואז יהיה המזמור בשלימותו, כיוון שנאמר כסדר א"ב.

(15) סימן גא ס"ק טז.

(16) או"ח ח"ב סי' טז, ד"ה ונמצא.

(17) בס' אישישראל (פרק טז, סעיפים יב. הבין שהכוונה לומר זאת רק בסוף פסוק־זמרה לפני ישתבח. אבל משמעות האיגרות־משה היא (כמובא בשאר האחרונים שנזכרו כאן), שיכול לומר זאת בכל מקום שנזכר.

(18) שנה א, פרשת ויגש סעיף יב.

ברכת ישתבח. ואם לא נזכר אלא עד שאמר ברכת ישתבח, אז יאמר אותו אחר סיום ה'עמידה'¹⁹, ויתחיל מן פסוק 'סומך ה', ובוזו מעוות ויכל לתקון, וכנזכר ב'חסד-לאלפים', 'יעיין שם'. ויש שהוסיפו²⁰ "וטוב שיאמרנו בין מזמור למזמור", דכיוון שבידו להחליט היכן לומר, אינו כהפסקה לעניית אמן, אלא דומה לדין 'בין הפרקים' האמור בפסוקי-דזמרה לעניין שאילת שלום²¹.

והכף-החיים²² חידש, דכיוון שאומרים מזמור זה ג' פעמים ביום - אם לא נזכר עד שאמר אחריו פסוקים אחרים, אין צריך לחזור לאומרו, כיוון דיש לו תשלומין לכוון ב'תהילה לדוד' שאחר העמידה "ולמה לו לחזור ולאומרו במקומות אחרים אשר אינם מקומו" (ורק שם אחר העמידה אם שכח יחזור לאומרו בכל מקום שנזכר, כי שם לא יש דין הפסק). וכנראה לא נתקבלו דבריו²³.

וברוך-החיים²⁴ כתב: "אם לא כיוון ב'פותח את ידך' - צריך לחזור ולאומרו פעם אחרת, ואם נזכר אחר שכבר אמר 'הללויה'²⁵ - אין צריך לחזור כל ה'אשרי', רק בפסוק 'פותח' לבר סגי²⁶. וכן פסק בקצות-השולחן²⁷: "ואם נזכר אחר שכבר אמר 'הללויה', חוזר פסוק 'פותח את ידך' לבר. - כנראה הבינו מסברא, שכל זמן שנמצאים בתוך המזמור, לכולי עלמא יש לחזור ולומר כסדר עד סופו.

ולהעיר, שהן המשנה-ברורה והן הבן-איש-חי לא הביאו את האפשרות לומר פסוק זה בין ישתבח ליוצר. ולכאורה הטעם פשוט, כיוון שמברכת 'ישתבח' כבר תמו פסוקי-דזמרה, ואף שהרמב"ם²⁸ כתב שאומרים שם שירת הים ושירת 'האזינו', והאריז"ל הנהיג לומר שם בעשרת-ימי-תשובה "שיר המעלות ממעמקים"²⁹, הרי זה עניין בפני עצמו ולא חלק מפסוקי-דזמרה. ולכן אם יש עניין לתקן זאת שלא במקומו, יש להמתין עד אחרי שמונה-עשרה.

(19) במי שדילג בפסוקי-דזמרה, הלשון בשו"ע ובשו"ע אדמוה"ז סי' נה ס"א (כמו בחיי-אדם בעניינינו), שישלים "אחר התפילה". ולכאורה גם שם הכוונה מיד אחרי שמונה-עשרה.

(20) שו"ת יביע-אומר חלק ו, או"ח סו"ס ה. ובהלכה ברורה' להרב דוד יוסף, סי' נא סעיף לג, השמיט תיבת "טוב".

(21) שו"ע ושו"ע אדמוה"ז שם ס"ה (וראה בשו"ע אדמוה"ז ובמשנה-ברורה שם לעניין הפסקה בין הפסוקים המלוקטים).

(22) ס"ק לג.

(23) ראה שו"ת יביע-אומר שם.

(24) סי' ל ס"ב.

(25) כיוון שלא ציין איזו 'הללויה' - אם של סיום 'אשרי' או של התחלת 'הללי נפשי' - מסתבר שכוונתו שאם כבר סיים את המזמור, אינו חוזר. ודלא כפי שהבין בס' הלכה-ברורה (שם) ללא ציון מקור לדין זה) שמדובר כשהתחיל מזמור שלאחריו.

(26) "סי' נ"א, עיין שם ובאליה-רבא".

(27) סי' יח ס"ד. וציין בכדי-השולחן לדרך-החיים.

(28) הל' תפילה פ"ז הי"ג.

(29) ובהגהות דגול-מרבבה על המג"א סי' נד הביא מדברי הרמב"ם הנ"ל ראייה שאין בזה משום הפסק.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא

ראש-חודש שבט

מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה בגיליונות ש"פ בראשית וש"פ חיי-שרה. כאן נוספו כמה ביאורים, הלכות והנהגות עבודה פנימית:

בכל ראש-חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתיגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"¹.

גילוי משיח:

בראש-חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל ענייניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"².

עניינו של ראש-חודש שבט:

"בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשטותא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"³ - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שכשבייל שיהיו במעמד ומצב ד"בן"

(1) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ חי"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים' מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש-חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש-חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

(2) ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

(3) דברים א, גיה ובפירוש רש"י.

(בפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם ענייני התורה "בשבעים לשון"⁴.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'⁵, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

ברכת-המזון:

טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת-המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש)⁶, ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראש-חודשים לעמו ישראל לזיכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך' של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר⁷.

התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת-המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית⁸.

ב'יעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'⁹ - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹⁰.

(4) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה 7.

(5) ע"פ סידור אדמוה"ז.

(6) קצות-השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדה"ז.

(7) שו"ע אדה"ז סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ז. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' (כהשלמה) ב'הרחמן' כמו שנוהגים ב'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, "ולא רצו לאומרם שלא לצורך, אע"פ שאין איסור בדבר", שם סעיף יב, ע"פ הרמ"א שם ס"ז.

(8) שו"ע אדמוה"ז שם סעיף יז.

(9) ראה מקור עצם מנהג ענייה זו מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.

(10) ליקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 380. פשוט, שהכוונה שמותר לענות (לא באמצע הפרק, דהיינו באמצע אמירת יעלה ויבוא,

השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס "וביום השבת... ובראשי חודשיכם... ונסכו". הגבהה וגלילה. הפטרה: 'השמים כסאי'. אין אומרים 'אב הרחמים'.

מוסף: 'אתה יצרת'. טעה ואמר 'תיקנת שבת' ונזכר עד שלא סיים תפילתו - חוזר ומתחיל 'אתה יצרת', ואם סיים תפילתו - חוזר לראש התפילה¹⁴.

התוועדות בבית־הכנסת¹⁵.
מנחה: אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון ב' בשבט

מוציא־שבת־קודש: אם צפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעַת־לַעַת) מהמולד (החל מהלילה בשעה 10:34), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד¹⁶.

14 לוח כולל־חב"ד. כשלא אמר 'אתה יצרת', אף שאמר "ומוֹסֵפִים כהלכתם" לשון רבים, ובכלל במוסף די באיזכור לבד (כמ"ש בשו"ע אדמוה"ז סי' רסח ס"ז) - כאן גרע, כיוון שהזכיר שבת ולא הזכיר ר"ח כלל (ברכייסוף סי' תצ ס"ק ח, שו"ת תשובה־מאהבה ח"א סי' קס, חכמת־שלמה סו"ס תכה ועוד). ואם אמר 'אתה יצרת' וחתם "מקדש השבת" בלבד, כתב בלוח כולל־חב"ד שיצא (כמ"ש במשנ"ב סו"ס תכה) - וראה בשו"ע אדה"ז סי' תפז ס"ג, במשנ"ב ובביה"ל שם ובשעה"צ סי' תכה ס"ק ו, והמובא בס' אשי ישראל פרק לט הערה קסד. וצ"ע למעשה.

15 היום־יום, ל' בניסן.

16 שערי־הכסול פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהרשב"ב על זה (בסידור תורה־אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופה. וראה בס' 'דיני ומנהגי ראש־חודש - חב"ד' פי"ב הע' 32.

שחרית: חצי הלל¹¹, ואברהם זקן, זבדיה¹², קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: מוציאים שני ספרי־תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע, לפני ההגבהה מניחים את ספרי־התורה השני על הכימה¹³, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר

או בסופו) רק בין הפרקים שבסוף ברכה זו, בטרם התחיל ברכה רביעית, ולשלול 'בין הפרקים' אחר, כמובן מלשון סידור רבינו בקשר לברכות ק"ש שאין עונין אמן שבסיום הברכה אלא לאחר ברכה זו דווקא, ולכן נקט כפל־לשון "ברכה זו (השלישית)", ללמד שההיתר הוא רק משום שבין הפרקים הוא בסוף ברכה זו.

11 לעניין הפסקה **לשאילת שלום** באמצע הלל, כתב אדמוה"ז בשו"ע הל' פסח (סי' תפח ס"ג) שבימים שגומרים את ההלל דינו כק"ש, וכשאומרים חצי הלל שהוא מנהג דינו כהלל דר"ח, ומסיים "עינין סי' תכב". ובשו"ע הב"י, למרות שבסי' תכב ס"ב פסק שלא לברך על הלל דר"ח (והרי הטושו"ע ושו"ע רבינו סי' נא תלו איסור ההפסקה בפסד"ז בברכות שלפני ושלאחרי העניין. וראה ערוה"ש סי' תכב ס"א), הרי בס"ד שם פסק שאסור להפסיק בו, ודינו לשאילת שלום גם באמצע הפרק כמו בין הפרקים דק"ש. ולדעת אדמוה"ז (סוה), שלעניין הפסקה **לאמן וכדומה** דין בין הפרקים דק"ש כאמצע הפרק, ברור שאין להפסיק יותר מאשר בק"ש, וזאת אף דאמן הוי "שבח וכעין זמרה", כיוון שאיסור ההפסקה נובע מזה שהלל היא מצווה בפ"ע כמו ק"ש, ו"ההלל אין פוחתין ממנו ואין מוסיפין עליו" (תוספתא פסחים פ"ג) - כ"ז ע"פ ס' הפסק בתפילה ספ"ד ובמילואים, וכדעת ס' 'דיני ומנהגי ר"ח־חב"ד' פ"ח סי"ב, דלא כמ"ש ב'התקשרות' גיליון שלח עמ' 18, כדעת שו"ת יביע־אומר ח"ב או"ח סי' לב, נטעי־גבריאל פסח ח"ג פ"ז סי"ב ואשי־ישראל פל"ט סמ"ו שדינו כפסד"ז (ראה גם 'הערות וביאורים - אהלי תורה' גיליון תתמ"ח עמ' 69).

12 ראה ב'לוח השבוע' לר"ח כסלו השנה ('התקשרות' גיליון תרמ"ג עמ' 18 הערה 3) בנינין זה.

13 שערי־אפרים שער י' סעיף יב.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש